

бують розгляду та індивідуального виведення висновків (як студентами, так і самим лектором). Із досвіду викладання навчальних дисциплін гуманітарного циклу, приходимо до висновку щодо найвдаліших (найрезультативніших) форматів аудиторних занять: для бакалаврату – проблемна лекція та семінар-доповідання; для магістрату – майстерня (без лекційно-семінарського розрізнення); для аспірантів – тематично-проблемна лекція-семінар.

Такі форми лекцій потребують постійної роботи викладача зі студентами: їх необхідно підготувати саме до виконання означеної ролі на заняттях. Така робота здійснюється у різних форматах, насамперед у формі консультацій: і не тільки реальних консультацій (у встановлений день тижня і визначений час або час за призначенням і домовленістю), але і віртуальних (за допомогою e-mail і/або спеціальних програм для спілкування – ICQ, Skype), що в свою чергу потребує відповідних знань, навичок і компетенцій для роботи з комп'ютером. Викладач має удосконалювати себе як лектора і фахівця, систематично оновлювати і збагачувати свої знання – теоретичні і практичні, оперувати найсучаснішими даними, фактами, прикладами з реальності, теоріями і концепціями, термінами, поняттями і т. ін. Для цього слід працювати з джерелами теоретико-прикладного спрямування, авторами яких є не тільки вітчизняні вчені, викладачі, але і закордонні колеги. А це потребує ще і знання іноземних мов (і не тільки англійської).

Запропоновані форми лекційних занять сприяють виявленню у студентів здібностей та здатностей до наукового пошуку. Розвиток останніх має продовжуватися в процесі доповідання на конференціях і/або симпозиумах різних рівнів, написання статей до наукових журналів та збірок наукових праць тощо. Саме такі здатності (а не тільки п'ятірки чи 100-бальність) мають бути головним критерієм для рекомендування студентів до магістратури та аспірантури або докторантури, мають відкривати шлях для викладацько-наукової і науково-практичної діяльності.

Навчальний процес у виші включає три головні складові: науку про те як вчитися; науку про мислення; науку про те як стати самостійним менеджером власного майбутнього [2; с. 87]. Ці науки не є окремими навчальними дисциплінами, вони вплетені в кожну дисципліну, що вивчають студенти на усіх факультетах, спеціальностях тощо. Така модель навчання у виші базована на індивідуальних підходах до навчання, що ґрунтовані

на принципах: "навчання через самостійне відкриття", "осмислення значень", "залучення в процес" та "адекватна оцінка власних досягнень" [2; с. 89].

Такі перетворення у навчально-науковому процесі вишу потребують перегляду норм годин лекційно-семінарського навантаження для викладача університету; забезпечення доступу до найновіших теоретичних джерел, статистичних даних, методичних розробок вітчизняних та закордонних учених, викладачів університетів, відомих у всьому світі тощо; забезпечення видання навчально-методичних посібників і тиражування необхідних матеріалів для проведення аудиторних занять; уможливлення стажування у закордонних університетах (незалежно від віку, статі, посади тощо); забезпечення відповідних умов для реальної участі викладача-лектора у закордонних наукових, практичних, теоретико-методичних та методологічних конференціях, симпозиумах тощо.

Наші розмірковування спричинили висновування: 1) інтелекто-креативна стратегія освіти з погляду із майбутнього є найефективнішою у формуванні людини як особистості і професіонала; 2) у навчальному процесі вишу мають застосовувати методи, сприятливі для інтелектуального розвивання і викладача, і студентів, оскільки інтелект є тим трампліном, з якого можна злетіти у чарівний світ геніальності; 3) викладач постає не тільки "персоною, що навчає": через практикування різномірних методик презентування матеріалів навчальної дисципліни він вчиться разом із своїми студентами, доводить своїм прикладом можливість неможливого, розкриває у собі приховані потенціали та постійно самовдосконалюється.

Отже, трансформації освіти у вишах, що їх реалізують окремі ентузіасти, здійснюються задля майбутнього кожного з нас та українського суспільства загалом.

1. Веселов Ю. В. Доверие и справедливость: моральные основания современного экономического общества / Ю. В. Веселов. – М.: Аспект Пресс, 2011. – 231 с. 2. Драйден Г., Вос Д. Революция в навчання / Драйден Г., Вос Д. – Львів: Літопис, 2005. – 542 с. 3. Кондрашова-Діденко В. І. Конкурентоспроможність університету України за умов європейської інтеграції / В. І. Кондрашова-Діденко // Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції "Проблеми забезпечення якості вищої освіти України в умовах інтеграції до Болонського процесу (16-18 грудня 2009 року)". – К.: ВПЦ "Київський університет", 2009. – 203 с. 4. Кондрашова-Діденко В. І. Стратегія освіти майбутнього / В. І. Кондрашова-Діденко // Тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції "Військова освіта: сьогоднішня та майбутня / За заг. ред. В. В. Балабіна. – К.: ВІКНУ, 2011. – 477 с.

Надійшла до редколегії 04.06.12

УДК 378.147

І.А. Попко

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ФРАНЦІЇ

У статті проведено аналіз сучасного стану впровадження професійної дистанційної освіти у Франції. Розглянуто поєднання різних методів дистанційного навчання на прикладі Департаментної пожежно – рятувальної служби (SDIS – services départemental d'incendie et de secours) і Національної приватної комерційної школи – ENACO (L'école Nationale Privée de Commerce).

Ключові слова: демократизація вищої освіти, ринок освіти, дистанційна освіта, професійна дистанційна освіта, Інтернет-навчання, відкрите дистанційне навчання, індивідуальний підхід, репетитори-тренери, тьютор, професійна підготовка.

The article deals with the current state of implementation of professional distance education in France. A combination of various methods of distance learning, for example, Fire – Rescue Service and National Private Business School in Lyon are considered.

Keywords: democratization of higher education, education market, distance education, professional distance education, on-line education, available distance education, individual approach, teachers and instructors, tutors, professional education.

Постановка проблеми. Дистанційне навчання сьогодні стає необхідним елементом освіти. Підприємства надають перевагу кваліфікованому персоналу. Завдяки дистанційному навчанню, яке можна адаптувати до своїх можливостей та потреб, коли в людини, яка вже працює, або з далекого провінційного містечка, з'являється можливість отримати необхідні знання і не поли-

шати працю чи свої обов'язки, гармонійно все поєднуючи, без найменшої незручності.

У Франції сьогодні велика кількість людей отримує або вдосконалює знання дистанційно. Більшість працівників на своїх робочих місцях, мають достатньо високу мотивацію для вдосконалення і розвитку знань та навичок, і дистанційне навчання є прекрасною можливістю навчатися, вдосконалювати вже здобуті знання і

працювати одночасно. Після проходження такого навчання, працівники отримують дипломи, наприклад, диплом спеціаліста у галузі комерційного менеджменту (bts msc management des unités commerciales) або Європейський диплом вищої освіти помічника з питань кадрових ресурсів (DEES ARH Assistant(e) en Ressources Humaines), які дають можливість просуватися у кар'єрі. Французький уряд сприяє розвитку дистанційного навчання, запроваджуючи різні соціальні програми для фінансування дистанційного навчання, для студентів усіх категорій.

Мета статті – проаналізувати сучасний стан професійної дистанційної освіти у Франції на прикладі впровадження дистанційного навчання у департаментній пожежно – рятувальній службі (SDIS – services départemental d'incendie et de secours) і Національній приватній комерційній школі – ENACO (L'école Nationale privée de Commerce).

Дистанційне навчання у Франції існує у формі різних інституцій: AUF (agence universitaire de la francophonie) – університетське агентство французької мови, CNED (centre national d'enseignement à distance) – національний центр дистанційного навчання, який забезпечує дистанційне навчання 35000 студентів у 120 країнах світу, де у підготовці та підтриманні 2500 навчальних курсів бере участь більше 5000 викладачів, CURSUS – міжнародна освітня організація, Formasup – університетська цифрова програма, Telesup – навчальна програма, яка її доповнює, додаткові програми Algoa – Formation і Thot. Потрібно зазначити, що у Франції є можливість набуття також професійних навиків у сфері робітничих професій шляхом дистанційного навчання. За допомогою практичних пояснень, особливо відеосюжетів, які додатково супроводжуються поясненнями по телефону, описами та іншими телекомунікаційними засобами можна отримати професійні знання та навички багатьох професій. Звичайно, ці нові "дистанційні" студенти повинні на практиці, у своїх майстернях, випробувати отримані знання.

У Франції професійним навчанням займається організація AFPA (formation professionnelle des adultes) – професійне навчання для дорослих [1, с.45]. Таке професійне навчання стає невід'ємною, інтегральною частиною традиційного навчання.

У 2006 році у Франції було створено першу національну комерційну школу дистанційного навчання (ENACO), що знаходиться під наглядом Міністерства національної освіти, тобто навчальні програми відповідають державним програмам і контролюється кваліфікаційний рівень викладачів. Ця школа об'єднує близько 3000 студентів з Франції і французьких територій за кордоном. Школа надає повну освіту починаючи з найнижчого рівня "сертифікату професійної кваліфікації (cap)" і до рівня бакалавра+5 (Bac+5) та магістра. Прийом до навчального закладу здійснюється через Інтернет. 25 працівників працюють повний робочий день, це викладачі, інженери, спеціалісти з мультимедійних засобів навчання. Педагогічний склад ENACO складається з редакторів занять, тьюторів, консультантів та відповідальних за набір учнів. Усі викладачі мають високий освітній рівень, досвід і стаж у дистанційному викладанні свого предмета.

Усі учасники навчального процесу співпрацюють щоденно для забезпечення студентів досконаліми знаннями, які постійно поновлюються. Після реєстрації на навчання у школі, студентам надсилаються матеріали у друкованому варіанті. Разом з тематичною інформацією вони отримують завдання та вправи, які можуть опра-

цювати через Інтернет і отримати перевірені домашні завдання від викладача, відеоматеріали та консультації викладача по телефону. Студенти постійно знаходяться під контролем викладача і можуть звернутися до нього за поясненням. Така система дає можливість уникнути будь-яких складностей дистанційного навчання.

Враховуючи вимоги часу і зростаючі вимоги роботодавців до претендентів на робочі місця, ENACO проводить підготовку до іспиту з англійської мови – TOEIC (The Test of English for International Communication). Тест TOEIC вперше був запроваджений в 1979 у США, найбільшим центром наукових досліджень та психометричних розробок у світі (l'Educational Testing Service (ETS)). Тест TOEIC зарекомендував себе, як стандарт ефективності у володінні англійською мовою і визнаний на міжнародному рівні. Кожного року таким тестом оцінюється володіння діловою англійською мовою багатьох мільйонів людей у світі. Школа ENACO проводить підготовку до тесту TOEIC протягом 25 занять, під час яких, студенти у дистанційному режимі отримують знання з граматики, лексики, навички усного та письмового мовлення, за допомогою відео та аудіо матеріалів, ситуативного мовлення, блоків питань, типових для тесту. Викладачі школи знайомлять студентів з британським та американським варіантами мови. Педагоги школи та інженери з розробки нових методів навчання запропонували, на наш погляд, надзвичайно перспективний та ефективний спосіб вивчення іноземної мови, використовуючи Iphone. Такий метод отримав назву "My English Pocket". Цей метод базується на чіткій та ефективній концепції навчання: отримувати знання невеликими блоками, але кожного дня. Таким чином, щодня, особа, яка навчається, отримує цікавим та оригінальним способом навчальний модуль, який можна опрацювати за десять хвилин, використовуючи свій вільний час, перебуваючи у транспорті, у черзі до лікаря та ін. Такий метод був спеціально розроблений і запатентований ENACO з метою зміцнення прагнення до прогресу у вивченні мови.

Концепція дистанційного навчання (la formation ouverte et à distance ou FOAD) завоює все більше послідовників серед французьких пожежників. Департаментна пожежно – рятувальна служба (SDIS – services départemental d'incendie et de secours) не є винятком. Хоча дистанційна освіта (la formation ouverte et à distance або FOAD) дає можливість охопити навчальним процесом більше осіб та проводити навчання у прискореному темпі, частіше і при менших витратах, для більшості учасників навчального процесу це тільки ще один спосіб підвищення ефективності підготовки кадрів на місцях. Поєднання традиційного та дистанційного методу у процесі навчання, заспокоює і не дає особам, які навчаються, неприємного відчуття повної залежності від нових технологій та особи, що надає освітні послуги [2, с.32].

Незважаючи на незаперечний розвиток інноваційної діяльності у професійній підготовці, як і раніше залишається важко визначити необхідну кількість навчальних годин, кількість занять, тьюторів, консультантів у розвитку дистанційного навчання у Франції. У галузі приватних закладів, дані проведеного соціального опитування свідчать, однак, що дистанційне навчання успішніше просувається на великих підприємствах і особливо популярне серед керівного кадрового складу. Що ж до французьких департаментних пожежно – рятувальних служб, тільки 13% з них здійснюють на практиці дистанційне навчання [3, с.37].

Департаментна пожежно-рятувальна служба Франції класифікується на п'ять категорій або класів за такими критеріями:

- кількість населення, що обслуговується обласною пожежно-рятувальною службою;
- щорічним її бюджетом;
- кількістю професійних пожежників;
- кількістю пожежників волонтерів.

Найважливішою є перша категорія пожежно-рятувальних служб. Департаментна пожежно – рятувальна служба 3 класу постійно використовує дистанційне навчання. Серед 1 і 5 класу пожежно-рятувальної служби, метод дистанційного навчання ще не впроваджений. Отже на відміну від діяльності приватного сектору, найважливіші пожежно-рятувальні служби, залишають поза своєю увагою дистанційне навчання. Ймовірно тому, що вони володіють достатньою кількістю коштів, структурами та достатньою кількістю особового складу пожежників для організації навчання виключно на місцях. Але, хоча прикладів введення дистанційного навчання у систему освіти французьких пожежно-рятувальних служб небагато, розвиток освіти вимагає використання нових освітніх комплексів, методів та методик. Таким чином, численні департаментні пожежно – рятувальні служби зробили вже перші кроки, щоб визначити систему навчання, яка забезпечить їм гарантію якості освіти. Відсоток використання дистанційного навчання різними категоріями пожежно-рятувальних служб у Франції: категорія 1–0% ; категорія 2–17% ; категорія 3–25% ; категорія 4–17% ; категорія 5–0%. На даний момент пожежно-рятувальна служба втрачає більше людей, ніж набирає і тому, момент прийому на роботу і початок служби є основним пунктом для заохочення новобранців до продовження ними службового контракту. Їх подальше зацікавлення у службі залежить від якості наданої їм освіти та індивідуального підходу до її отримання. Здається нереальним навчити усіх, різних за рівнем освіти, за професією, різного віку, одночасно, на спільних заняттях, з однаковим результатом. Отже, для більшої ефективності, важливо визначити особистий і професійний план з кожним учасником, і таку можливість надає дистанційне навчання.

При виборі організації для виконання дистанційних освітніх послуг для пожежно-рятувальних служб, особливу увагу приділяють засобам, методам, досвіду і багаторічній практиці. Цим критеріям відповідає EducExpert (система програм дистанційного навчання французьких пожежників) у освітянській галузі, у педагогіці, а також у консультуванні організацій.

EducExpert – спеціалізована освітня структура, офіційно визнана у галузі відкритого, дистанційного навчання пожежників з 2001 року. Основним завданням EducExpert є забезпечення комплексу послуг з метою набуття знань і умінь згідно найкращих методів і діючих правил, використовуючи передові інформаційно-комунікаційні технології (technologies de l'information et de la communication (TIC)). EducExpert є міжнародним підприємством, яке завжди вигідно виділяється у своїй пропозиції послуг, маючи пріоритетом у своїй діяльності особливі і різноманітні потреби ринку. Зна-

чимість, цінність цієї програми, складових частин її організаційної культури полягає у всіх її послугах, діях, акціях, рішеннях та готових результатах. Характеристики, які вигідно відрізняють цю структуру від інших подібних продавців своїх послуг на ринку праці, це в першу чергу обов'язковість у виконанні взятих на себе завдань, чітко виражений професіоналізм, гнучкість, щодо специфічних потреб клієнтів, динамізм команди професіоналів, яка завжди у пошуку найкращих рішень для своїх клієнтів.

Перші досягнення у відкритому, дистанційному навчанні були зроблені у 2008 році на базі департаментної пожежної служби у м. Люаре. Поважаючи французький ринок праці і для ще більшої професійності, EducExpert приступила (весною 2008 року) до створення і введення у свій корпус спеціалізованої команди, яка складалася на 100% з французів. 6 червня 2008 року, EducExpert офіційно відкриває свої філії у м. Валь Д'Ероп і м. Сен і Марн.

Перші навчальні групи, які використовували систему відкритого, дистанційного навчання, розроблену EducExpert, розпочали заняття у складі департаментної пожежної служби № 45. Успіх глобального підходу системи EducExpert і якість отриманих результатів у навчанні, а також управління навчальним процесом, дали можливість зробити позитивні висновки з першого досвіду. З цього дня почали з'являтися численні партнерські і пілотні проекти на національному рівні і рівні департаментних пожежних служб.

У вересні 2008 року представники EducExpert були запрошені у Вищу національну школу офіцерів пожежників (ENSOSP) для участі у семінарі з питань відкритого, дистанційного навчання і зустрілись з керівними складами Національної Федерації пожежників і Цивільного захисту та безпеки. У жовтні цього ж року представники EducExpert були присутні на Національному Конгресі Національної Федерації пожежників Франції у м. Ренн. Завдяки професійній праці, EducExpert стає незамінним учасником у професійній підготовці військових та професійних пожежників і пожежників – волонтерів у Франції.

Висновок. Багато країн відчувають потребу у створенні інтерактивного професійного навчання і успішно реалізують цей проект. Це навчання не тільки надає найкращі технологічні засоби, але й наполягає на персоналізації їх викладення з погляду нових економічних вимог та особистості студента.

1. Lachance B., Lapointe J.J., Marton P. Le domaine de la technologie éducative. La technologie au service de la formation // Actes du colloque du CIPTE, Ministère de l'Éducation, Gouvernement du Québec, Service général des moyens d'enseignement. – Québec, 2005. – P. 205-207.
2. Blandin B. Formation ouverte et à distance // Actualité de la formation permanente. – Paris: Centre Inffo, 2004. – №189. – P.72-76.
3. Soldat du feu magazine. – 2010. – № 36. – 92 p.
4. ENACO. – Режим доступу до Веб-сторінки: <http://www.enaco.fr>. – Заголовок з екрана, 2011.

Надійшла до редколегії 07.06.12